CARA ÁS LENTES VIOLETAS NA MÚSICA

Contexto/Acción positiva /Propostas

Unha proposta promovida pola Asociación Galega de Profesionais da Xestión Cultural(AGPXC) e MIM (Mulleres na Industria da Música) co apoio da Área de Cultura da Deputación da Coruña

1. Contexto

A introdución na música dunha perspectiva crítica referida á súa tradición "androcéntrica" é máis ben tardía con respecto a outras disciplinas, o que fai que este ámbito sufra de certo atraso, tanto na análise como nas conclusións. Para os efectos do que aquí se expón, entendemos por **ámbito da música** aquelas realidades que se xeran a partir do feito da creación musical e que van desde as disciplinas que estudan o feito musical en si, nas súas diversas perspectivas (histórica, musicolóxica, didáctica) pasando pola propia creación ou composición e a execución musical, así como todas as industrias que a execución musical xera, necesarias para levar esa música executada a un público (organización e produción de concertos, distribución, comunicación, industrias discográficas etc).

Para abordar a situación das mulleres na música debemos facer uso, de partida, de dous conceptos. Por unha banda, a **segregación horizontal** a respecto das diferentes profesións musicais, segundo a cal a tendencia é encadrar as mulleres en certos roles: vocalista nas músicas populares, intérpretes de instrumentos tradicionalmente asociados ás mulleres (por exemplo, tecla), postos de produción que non precisen destreza manual ou técnica, labores de comunicación, etc. Por outra banda, a **segregación vertical** revela que recaen os papeis de maior responsabilidade, visibilidade ou recoñecemento social, habitualmente sobre os homes. Acontece á hora de liderar unha formación musical, de figurar como directora dunha orquestra, de dirixir un festival, unha discográfica ou unha produtora. En definitiva, as mulleres non ocupan os postos decisorios.

Aínda non dispoñemos de estudos e datos que nos permitan abordar cal é realmente a situación das mulleres no sector musical. Nos últimos anos si dispoñemos de análises centrados nas programacións artísticas, especialmente festivais, e na representación das mulleres nas mesas. No caso dos festivais pop en 2017, a porcentaxe sería dun 11,9% no territorio español. Analizamos as últimas edicións de 11 festivais galegos, de música popular e clásica, e o resultado foi dun 13,4%. As artista son un elo na cadea de traballo das mulleres na música; precisamos saber máis.

2. Acción positiva

As dinámicas sociais non van camiñar cara á igualdade de xeito natural e orgánico, sen a intervención de políticas públicas que establezan accións positivas encamiñadas a reverter unha situación e promover novos marcos e modelos. Estas medidas deben estar activas nun proceso de recondución de situacións de desigualdade histórica.

Neste sentido, podemos tomar como primeira referencia a **Lei de igualdade aprobada en 2007,** que establecía no capítulo II os criterios que deben orientar as políticas públicas en materia de educación, cultura e sanidade. Polo que á cultura se refire, o **artigo 26** establece toda unha batería de medidas destinadas a promover a igualdade no ámbito da creación e produción artística e intelectual. Nel impóñense obrigas para os poderes públicos que configuran o sistema de xestión cultural, destinadas a favorecer a promoción das mulleres na cultura e a combater a súa discriminación. Un grande avance, o texto legal, que, porén, máis de dez anos despois, no que atinxe á realidade do sector cultural, dista moito dos obxectivos.

Precisamos coñecer a situación, de aí a necesidade de promover estudos que aborden:
-De que maneira se produce a distribución laboral entre homes e mulleres no mercado da música.
-A precariedade participativa das mulleres neste ámbito e por sectores
-En que medida as mulleres ocupan postos de responsabilidade con competencias decisorias e executivas na industria musical e nos organismos administrativos e centros de decisión con competencias en materia de xestión musical.
-Os diferentes niveis de discriminación que experimentan as mulleres (salarial, casos de acoso sexual, violencia, discriminación por embarazo, etc.).
-A transmisión e perpetuación de estereotipos sexistas no sector da música (artistas, entidades e empresas, festivais, ciclos, etc), nos seus contidos, linguaxe, imaxe.

Coñecer permite deseñar estratexias de traballo con rigor e eficacia; o seguimento e a periodicidade destes informes permitirá comprobar se esas estratexias contribúen a reverter a desigualdade. Introducir a perspectiva de xénero nas políticas públicas significa acompañar, apoiar e incentivar aqueles esforzos a prol da igualdade de xénero. Como exemplo, tanto polo seu simbolismo como por ser o punto máis analizado até o momento, é necesario fomentar aquelas programacións que visibilizan as mulleres:
-Porque os propios contidos musicais visibilizan o traballo de mulleres ao longo da historia da música.
-Porque promoven a visibilización do traballo de mulleres que comezan a desenvolver a súa traxectoria na música.
-Porque fomentan unha activa presenza das mulleres no ámbito da música e fóra dos estereotipos comunmente aceptados, creando modelos que poidan orientar a traxectoria musical doutras mulleres.

Tras expoñer a necesidade de coñecer a situación e incentivar todas aquelas accións e iniciativas que tendan a reverter a situación de desigualdade, consideramos tan urxente como necesaria a inclusión de cláusulas de acción positiva, que atendan a perspectiva de xénero, nas diferentes convocatorias, contratacións, concursos ou bolsas promovidas polas institucións públicas no campo da música.

3. Propostas

-Incentivar ou premiar aqueles proxectos que conten cunha política de igualdade establecida, que ademais fagan extensiva aos seus provedores, colaboradores, subcontratas, etc.

-Igual que se trata de premiar os esforzos a prol da visibilización das mulleres, ***a*** *sensu contrario,* propoñemos tamén a introdución de cláusulas nas convocatorias que tendan á eliminación da presenza nas programacións financiadas ou contratadas polas administracións, de formacións que fomenten o sexismo na música, a través dos estereotipos que transmiten. **En definitiva, non contribuír con diñeiro público a manifestacións musicais que contribúan á desigualdade, sexismo, marxinación, ou violencia contra as mulleres.**

-Introdución de cláusulas de acción positiva para a incorporación das artistas nas programacións que optan ao apoio institucional.

-Introdución de cláusulas de acción positiva para a incorporación de mulleres nos equipos de traballo de proxectos e iniciativas. Incentivar ou premiar aquelas áreas "non ocupadas" habitualmente por mulleres.

-Paridade nas comisións, xurados, tribunais, etc, designados para valorar desde as institucións proxectos vinculados á música.

-Promoción de formación dirixida ás mulleres naquelas áreas con menor presenza, en colaboración con outras entidades, asociacións ou empresas

-Promover a elaboración de informes de coñecemento da situación das mulleres na música en Galicia. Así mesmo promover a elaboración de censos ou catálogos; artistas e liderados, compositoras, directoras, produtoras, técnicas, montadoras, xornalistas, etc.

-Incentivar ou premiar proxectos construídos con perspectiva de xénero. Isto último, mais fundamental, parte de que a acción positiva é moito máis que "contratar" mulleres para chegar ao 40% da paridade legal. Pensamos na acción positiva para combater a desigualdade na música como unha estratexia global que, ademais, debe aspirar a transformar un modelo social baseado na desigualdade das persoas.

Asociación Galega de Profesionais da Xestión Cultural (AGPXC)
Mulleres da Industria da Música (MIM)
Co apoio da Deputación da Coruña
O documento "Cara ás lentes violetas na música" é unha síntese do informe realizado por Belén Bermejo, xurista e xestora cultural, e que foi presentado o 19 de maio de 2018 no Teatro Colón, no marco da xornada "Mulleres e Música", promovida pola Deputación da Coruña dentro do programa "A cultura é un dereito".